

Woman in Development and Politics

Design and Explanation of a Policy Framework for the NEET Phenomenon among Young Women: A Grounded Theory Approach

Mostafa Mohseni Kiasari¹ | Elham Khosravani²

1. Assistant Professor of Science and Technology Policy, Department of Industrial Management, Faculty of Economics and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. E-mail: mo.mohseni@umz.ac.ir
2. Corresponding Author, PhD Student in Science and Technology Policy, Faculty of Economics and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran. E-mail: e.khosravani@umail.umz.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received: 29 April 2026 Received in revised form: 19 June 2026 Accepted: 14 July 2026 Published online: 23 September 2026 Keywords: <i>Employment,</i> <i>Education,</i> <i>Skills Development,</i> <i>NEET,</i> <i>Grounded Theory.</i>	The NEET has become a significant challenge for young women, affecting their social and economic participation. The objective of this investigation was to establish and elucidate a policy framework for the NEET phenomenon among young women through the use of a grounded theory approach. A qualitative research design was implemented in accordance with Strauss and Corbin's grounded theory. The data were gathered through 29 semi-structured interviews with experts and managers in the disciplines of education, skills development, and employment. The results indicated that the educational, structural, gender-related, and policy factors that influence the NEET status of young women are interrelated. The mismatch between education and labor market demands, inadequate skills-development policies, gender-based barriers, insufficient social support networks, and limited learning opportunities were among the key factors. The study identified policy strategies that include enhancing coordination among educational and employment institutions, promoting flexible learning and employment opportunities, strengthening women's professional networks, and improving school-to-work transitions. The results indicate that a policy approach that is gender-sensitive and integrated is necessary to reduce the number of young people who are not in school. This approach should strengthen the connections between education, skill development, and employment. Improved employability, social participation, and empowerment of women are the objectives of the proposed framework, which serves as a foundation for evidence-based policy reform.

Cite this article: Mohseni Kiasari, M., & Khosravani, E. (2026). Design and Explanation of a Policy Framework for the NEET Phenomenon among Young Women: A Grounded Theory Approach. *Women in Development and Politics*, 24(3), 521-550. DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2026.413492.1008626>

© The Author(s).

Publisher: The University of Tehran Press.

DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2026.413492.1008626>

Introduction

The NEET phenomenon (Not in Employment, Education, or Training) is a term that denotes the absence of formal education, employment, or vocational training among young individuals, who are typically aged 15–24 years (and as old as 29 or 34 years in certain countries). NEET has become a critical metric for evaluating the well-being and social inclusion of youth as a result of its social and economic repercussions. The United Nations 2030 Sustainable Development Agenda emphasizes the reduction of NEET rates as a critical objective for the attainment of sustainable development, productive employment, and decent labor.

The prevalence of NEET is significantly different across countries, genders, and socioeconomic contexts. Despite the fact that NEET rates are relatively low in countries like Germany, Japan, and Singapore, they are significantly higher in developing countries. Approximately 38% of young individuals aged 15–29 are inactive, unemployed, or outside the education system in Iran, where the NEET rate exceeds 36%. More significantly, young women are disproportionately affected, with the female NEET rate estimated to be approximately 2.5 times higher than that of men. This situation not only results in a significant loss of human capital but also contributes to economic dependency, social exclusion, and gender inequality.

Previous research has demonstrated that women in NEET status experience a variety of interrelated disadvantages, such as limited access to education and employment opportunities, traditional gender norms, caregiving responsibilities, and inadequate social support networks. The majority of existing studies have primarily examined the phenomenon from economic or labor-market perspectives, despite the increasing scholarly attention to NEET. Consequently, the objective of the current investigation is to develop and elucidate a policy framework for the NEET phenomenon among young women by employing a grounded theory approach. The study endeavors to establish a comprehensive framework for evidence-based policymaking in the fields of education, skills development, and employment by identifying the key dimensions, components, and relationships that influence NEET status.

Methodology

This research implemented a qualitative methodology that was founded on Strauss and Corbin's grounded theory methodology. 29 experts and managers from the Ministry of Science, Research and Technology, the Ministry of Education, and the Technical and Vocational Training Organization of Iran were selected through purposive sampling to participate. Open, axial, and selective coding were employed to analyze the data collected through in-depth semi-structured interviews. A paradigmatic model was developed by incorporating a total of 28 conceptual categories. Lincoln and Guba's criteria—credibility, transferability, dependability, and confirmability—were implemented through maximum variation sampling, member verification, independent coding, expert review, and systematic documentation of the research process to guarantee the reliability of the results.

Findings

The results of this study suggest that the NEET phenomenon among young women is rather the result of the interaction of educational, structural, gender-related, and policy factors than solely individual deficiencies or unemployment. The findings are in line with prior research (Silver, 2015; Quintini & Martin, 2014), emphasizing the significance of the mismatch between education and labor market demands, ineffective educational and career guidance, and insufficient skills-development policies in determining NEET status. The results also corroborate prior research that has emphasized the role of gender inequalities, family responsibilities, and institutional barriers in restricting women's labor market participation (Danner et al., 2021; Kang & Youn, 2024; Bongaarts et al., 2019).

The research also demonstrated that the reproduction of NEET status among women is influenced by weak social support networks, limited lifelong learning opportunities, inadequate non-cognitive skills development, and unequal access to educational and training infrastructure. These results are in accordance with prior research that has emphasized the impact of family background, regional disparities, and social exclusion on NEET outcomes (Alfieri et al., 2015; Mihai & Nițu, 2024; Simões, 2025).

In addition, the findings identified women's empowerment of their skills, entrepreneurship, stronger education-to-work linkages, supportive institutional policies, and social support measures as critical factors that contribute to the reduction of NEET status. These results are consistent with research that underscores the significance of supportive interventions, youth empowerment programs, and skill-oriented

education (Doss et al., 2020; Yazali, 2024). Furthermore, the psychological and social repercussions of this study are in accordance with prior research that has established a correlation between NEET status and diminished well-being, decreased self-confidence, social isolation, and mental health challenges (Berry et al., 2024; Karaoğlu et al., 2023; Tanton et al., 2021).

The present study contributes by offering a comprehensive and policy-oriented framework that elucidates the relationships among causal, contextual, intervening, strategic, and outcome factors, whereas previous studies have typically examined the economic, educational, or social dimensions of NEET separately. Additionally, this research concentrates on young women and underscores the role of gendered structures in the reproduction of NEET status, in contrast to numerous previous studies that regarded women as part of the general NEET population.

Conclusion

The objective of this investigation was to develop and elucidate a framework for comprehending the NEET phenomenon among women by means of a systematic and policy-oriented approach. The results indicated that the NEET status of women is not solely the result of individual shortcomings or educational failure; rather, it is the consequence of a multifaceted interaction between contextual conditions, policy-related intervening factors, and institutional strategies that operate within the domains of education, employment, and skills development.

The policy framework devised in this study, as analyzed, suggests that the reproduction of NEET status is facilitated by causal conditions, including the mismatch between education and labor market demands, inadequate development of practical skills, and gender-based constraints. These factors are situated within a broader context that is defined by regional disparities, inadequate educational infrastructure, and prevailing gender norms. Additionally, the consequences of these causal factors can be either exacerbated or alleviated by intervening conditions, such as educational policies, institutional support mechanisms, and skills-development programs.

The framework that has been proposed also illustrates that essential policy responses to the NEET phenomenon include the redesign of school-to-work transition pathways, the promotion of flexible learning and employment opportunities, the strengthening of women's professional networks, the mobilization of local and regional capacities, and the enhancement of integrated governance in education and employment systems. The implementation of these strategies can not only improve employment outcomes, reduce social exclusion, increase economic participation, and promote greater gender equity, but also contribute to the enhancement of women's human capital and self-efficacy. These interventions produce results at both the intra-systemic and extra-systemic levels. At the intra-systemic level, they enhance human capital and enhance the efficacy of education and skills-development systems. At the extra-systemic level, they promote sustainable development, reduce gender inequalities, and increase economic and social participation.

In general, the results indicate that a gender-sensitive, integrated approach that fortifies the connections between education, skills development, and employment is necessary to effectively address the NEET phenomenon among women, rather than fragmented and sector-specific policies. From this standpoint, the proposed framework can function as an analytical and policy tool for policymakers and practitioners in the fields of women's affairs, education, and skills development. It will assist in the reduction of cycles of exclusion and the establishment of sustainable pathways for women's empowerment and participation.

انتشارات دانشگاه تهران

زن در توسعه و سیاست

طراحی و تبیین چارچوب سیاستی پدیده NEET در زنان جوان: رویکردی مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد

مصطفی محسنی کیاسری^۱ | الهام خسروانی^۲

۱. استادیار سیاست‌گذاری علم و فناوری، گروه مدیریت صنعتی، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: mo.mohseni@umz.ac.ir
 ۲. نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری سیاست‌گذاری علم و فناوری، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. رایانامه: e.khosravani@umail.umz.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	وضعیت «نه در اشتغال، نه در آموزش و نه در مهارت‌آموزی» در میان زنان جوان، به یکی از چالش‌های اساسی کشورها به‌ویژه در جوامع درحال توسعه تبدیل شده است که پیامدهایی فراتر از بیکاری فردی و بازتولید چرخه طرد اجتماعی و اقتصادی را در پی دارد. پژوهش حاضر برای نخستین بار، پدیده NEET را در میان زنان به‌مثابه برآیندی از ناهماهنگی میان لایه‌های سیاست‌گذاری آموزشی، نظام‌های مهارتی و الزامات بازار کار تحلیل می‌کند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۲/۰۹	پژوهش حاضر با هدف طراحی و تبیین چارچوبی سیاستی برای پدیده NEET در زنان جوان با رویکرد کیفی و به روش نظریه داده‌بنیاد انجام شده است. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان جمع‌آوری شد.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۳/۲۹	مصاحبه‌شوندگان به روش نمونه‌گیری نظری انتخاب شدند و پس از بیست‌ونهمین مصاحبه، اشباع نظری حاصل شد.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۲۳	یافته‌های پژوهش نشان داد پدیده NEET در زنان جوان تحت تأثیر عواملی مانند ناهماهنگی آموزش با بازار کار، ضعف سیاست‌های مهارت‌آموزی، نبود هدایت تحصیلی و شغلی مؤثر، محدودیت‌های جنسیت‌محور در نظام آموزشی و اشتغال، ضعف توسعه مهارت‌های غیرشناختی، نارسایی سیاست‌های آموزشی در جذب زنان و محدودیت فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر قرار دارد.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱	نتایج این پژوهش نشان می‌دهد مواجهه مؤثر با پدیده نیت در زنان مستلزم عبور از سیاست‌های تک‌بعدی و حرکت به‌سوی رویکردی سیستمی است. مدل ارائه‌شده می‌تواند به‌عنوان یک چارچوب تحلیلی و سیاستی، مبنایی برای تدوین سیاست‌هایی هدفمندتر در حوزه آموزش، اشتغال و مهارت‌آموزی NEET قرار گیرد و به سیاست‌گذاران و نهادهای اجرایی در جهت کاهش پیامدهای نیت و تقویت مسیرهای توانمندسازی زنان یاری رساند.
کلیدواژه‌ها:	
آموزش، اشتغال، مهارت‌آموزی، NEET، نظریه داده‌بنیاد.	

استناد: محسنی کیاسری، مصطفی و خسروانی، الهام (۱۴۰۵). طراحی و تبیین چارچوب سیاستی پدیده NEET در زنان جوان: رویکردی مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد. زن

در توسعه و سیاست، ۲۴(۳)، ۵۵۰-۵۲۱. DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2026.413492.1008626>

DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2026.413492.1008626>

© نویسندگان.

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

۱. مقدمه

پدیده NEET^۱ به معنای «نه در آموزش، نه در اشتغال و نه در مهارت‌آموزی» معمولاً شامل افراد ۱۵ تا ۲۴ ساله است (در برخی کشورها تا ۲۹ یا حتی ۳۴ سال نیز در نظر گرفته می‌شود) که در هیچ‌یک از حوزه‌های آموزش رسمی، اشتغال یا آموزش‌های مهارتی مشارکت ندارند. این گروه ناهمگون است و افرادی را دربرمی‌گیرد که ممکن است موقتاً در دوره‌های انتقالی باشند، به‌طور مزمّن از فرصت‌ها کنار گذاشته شده باشند یا بنا به انتخاب خود غیرفعال باقی مانده باشند. (Özdemir et al., 2023: 412). اهمیت این پدیده به حدی است که در سطح بین‌المللی نیز مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته و به یکی از شاخص‌های کلیدی ارزیابی وضعیت جوانان تبدیل شده است.

در همین راستا، دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد در حوزه توسعه پایدار، دو هدف اساسی را به‌طور مستقیم به وضعیت جوانان اختصاص داده است: نخست، تضمین دسترسی کامل و مؤثر تمامی زنان و مردان، به‌ویژه جوانان، به اشتغال مولد و کار شایسته؛ و دوم، کاهش جمعیت افرادی که نه شاغل هستند و نه در حال تحصیل یا مهارت‌آموزی قرار دارند. (Mirfallah Nasiri et al., 2019: 156). این اهداف نشان می‌دهد کاهش نرخ NEET نه تنها یک مسئله اجتماعی، بلکه یکی از پیش‌شرط‌های تحقق توسعه پایدار و بهره‌گیری بهینه از سرمایه انسانی در جوامع مختلف محسوب می‌شود.

نرخ NEET بسته به کشور، جنسیت، منطقه و وضعیت اجتماعی-اقتصادی متفاوت است. (Özdemir et al., 2023: 411) در کشورهایی مانند ژاپن، سنگاپور و آلمان میزان NEET تک‌رقمی است و در کشورهایی مانند انگلیس، مالزی، فرانسه و کانادا، آمریکا بین ۱۰ تا ۱۵ درصد بوده است. در کشورهایی مانند فیلیپین، اندونزی، ترکیه، مصر و بنگلادش نیز بین ۲۰ تا ۳۰ درصد در نوسان است.

میزان NEET در ایران بالای ۳۶ درصد بوده است (Mirfallah Nasiri et al., 2019: 156). از جمعیت نزدیک به ۱۶/۷ میلیون نفری جوانان کشور ایران در سال ۱۳۹۹، بیش از ۶۰۳ میلیون نفر (۳۸ درصد جمعیت جوان)، غیرفعال، بیکار و غیرمحصّل هستند. به‌طور کلی طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹، نزدیک به ۳۹ درصد جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال کشور در فرایند تولید اقتصاد قرار نگرفته‌اند. از آنجا که نرخ NEET در جهان به‌طور متوسط ۲۲/۱ درصد است، بالابودن نرخ مذکور در

1. Not in Employment, Education, or Training

ایران نشانگر عدم استفاده از حجم قابل توجهی از نیروی کار بالقوه کشور و تأمل برانگیز است (Seyed Noorani et al., 2024: 86). این در حالی است که میانگین جهانی NEET حدود ۲۲/۱ درصد گزارش شده و این شکاف بیانگر فاصله قابل توجه ایران با وضعیت مطلوب جهانی است. افزون بر این، مطالعات نشان می‌دهد نرخ NEET در میان زنان جوان به مراتب بالاتر از مردان است و زنان بیش از سایر گروه‌ها در معرض حذف هم‌زمان از آموزش، مهارت‌آموزی و اشتغال قرار دارند (Hezarjaribi & Sobhani, 2018: 34). تداوم این وضعیت نه تنها به اتلاف سرمایه انسانی و کاهش مشارکت اقتصادی زنان منجر می‌شود، بلکه پیامدهایی مانند افزایش وابستگی اقتصادی، تشدید نابرابری جنسیتی، کاهش عاملیت اجتماعی زنان و محدود شدن ظرفیت توسعه انسانی و اجتماعی کشور را نیز به دنبال دارد (Zahed et al., 2020: 645).

نرخ NEET در میان زنان در بسیاری از کشورها بیشتر از مردان است (Elitaş, 2025: 539; Ripamonti, 2025: 337). در ایران نرخ NEET در زنان ۲/۵ برابر مردان است (Hezarjaribi & Sobhani, 2018: 156). زنان دارای وضعیت NEET اغلب با مجموعه‌ای از نابرابری‌های چندلایه روبه‌رو هستند؛ از نرخ‌های بالاتر مشکلات سلامت روان گرفته تا انزوای اجتماعی و انگ‌زدگی که در مقایسه با مردان NEET شدت بیشتری دارد. زنان مهاجر، اقلیت‌های قومی و زنانی که مسئولیت مراقبت از دیگران را برعهده دارند، به‌ویژه آسیب‌پذیرند و با موانع مضاعفی مانند محدودیت زبانی، نبود شبکه‌های اجتماعی حمایتی و انتظارات فرهنگی مواجه می‌شوند (Zanfrini & Giuliani, 2023: 3). دسترس محدودی به آموزش و تبعیض در بازار کار، نقش‌های سنتی جنسیتی، مسئولیت‌های خانوادگی (به‌ویژه مادری) و هنجارهای پدرسالارانه نیز فرصت‌های زنان جوان را به‌ویژه در جوامع روستایی یا حاشیه‌ای، بیش از پیش محدود می‌کند (Mihai & Nițu, 2024: 314). این الگو نشان می‌دهد NEET در زنان را نمی‌توان صرفاً مسئله‌ای فردی یا اشتغالی تلقی کرد، بلکه این پدیده به یکی از چالش‌های مهم سیاست‌گذاری در حوزه آموزش، مهارت‌آموزی، اشتغال و عدالت جنسیتی تبدیل شده است.

پژوهش حاضر برای نخستین بار، پدیده NEET در میان زنان را نه صرفاً به‌عنوان یک مسئله اقتصادی یا آسیب اجتماعی، بلکه به‌مثابه برآیندی از ناهماهنگی میان لایه‌های سیاست‌گذاری‌های آموزشی، نظام‌های مهارتی و الزامات بازار کار تحلیل می‌کند و با تمرکز بر طراحی و تبیین یک چارچوب سیاستی برای پدیده NEET در زنان جوان انجام می‌شود. این پژوهش در پی آن است که ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر بر شکل‌گیری و تداوم وضعیت NEET در میان زنان جوان را شناسایی و روابط میان آن‌ها را تبیین کند. هدف پژوهش حاضر، ارائه یک چارچوب تحلیلی جامع

است که ضمن بسط فهم نظری از پدیده NEET زنان، پیوند میان سیاست‌های آموزشی و مهارتی با پیامدهای اشتغال و مشارکت اجتماعی را به صورت تجربی آشکار سازد. چارچوب پیشنهادی می‌تواند مبنایی برای تصمیم‌گیری سیاست‌گذاران، نهادهای آموزشی و متولیان حوزه مهارت‌آموزی فراهم آورد تا با شناسایی مسیرهای مؤثر مداخله، برنامه‌هایی هدفمند طراحی کنند که به جای بازتولید چرخه طرد و انفعال، زمینه‌ساز مشارکت پایدار، توانمندسازی و بهره‌گیری مؤثر از سرمایه انسانی زنان شوند.

۲. پیشینه پژوهش

۲-۱. مطالعات نظری

مطالعات نظری درباره پدیده NEET (افرادى که نه در حال اشتغال، نه در حال تحصیل و نه در حال مهارت‌آموزی هستند) از نگاه‌های اولیه که آن را نوعی «نقص فردی» تلقی می‌کردند، به سمت درک آن به عنوان پدیده‌ای چندسطحی حرکت کرده‌اند؛ پدیده‌ای که تحت تأثیر هم‌زمان ساختارها، سیاست‌ها و عوامل روان‌شناختی شکل می‌گیرد (Maguire, 2015: 526).

یکی از مهم‌ترین چارچوب‌های نظری در تبیین پدیده NEET، نظریه سرمایه انسانی است. این نظریه که ریشه در آثار بکر دارد، بر این فرض استوار است که سرمایه‌گذاری در آموزش، مهارت و تجربه، احتمال اشتغال و بهره‌وری اقتصادی افراد را افزایش می‌دهد (Deming & Silliman, 2025). براساس این رویکرد، ضعف مهارت و خروج از نظام آموزش و مهارت‌آموزی، احتمال حذف جوانان از بازار کار را افزایش می‌دهد. باین‌حال، مطالعات مرتبط با زنان نشان داده‌اند حتی برخورداری از تحصیلات دانشگاهی نیز لزوماً به اشتغال پایدار زنان منجر نمی‌شود؛ زیرا ساختارهای جنسیتی بازار کار، تبعیض استخدامی، محدودیت فرصت‌های شغلی و هنجارهای فرهنگی، بازده سرمایه انسانی زنان را کاهش می‌دهد (Bongaarts et al., 2019: 151). در نتیجه، تحلیل وضعیت زنان NEET نیازمند عبور از نگاه صرفاً مهارت‌محور و توجه به موانع ساختاری و نهادی است.

نظریه طرد اجتماعی نیز چارچوب مهمی برای تحلیل پدیده NEET زنان فراهم می‌کند. در این رویکرد، NEET صرفاً به معنای نبود اشتغال یا تحصیل نیست، بلکه نوعی حذف تدریجی از مشارکت اقتصادی، اجتماعی و نهادی محسوب می‌شود (Silver, 2015: 8-15). پدیده NEET در زنان جوان اغلب هم‌زمان با چند نوع محرومیت مواجه‌اند؛ از جمله محدودیت در دسترسی به آموزش باکیفیت، ضعف شبکه‌های اجتماعی و حرفه‌ای، وابستگی اقتصادی و کاهش مشارکت اجتماعی. از

این منظر، پدیده NEET نه یک مسئله فردی، بلکه نتیجه تعامل ساختارهای اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نهادی است.

رویکرد دیگر، نظریه گذار از مدرسه به کار و گذار به بزرگسالی است. در این دیدگاه، دوره جوانی مرحله‌ای از انتقال تدریجی از آموزش به اشتغال، استقلال اقتصادی و تشکیل خانواده تلقی می‌شود و هرگونه اختلال در این فرایند می‌تواند به وضعیت NEET منجر شود (Simões, 2025: 2). مطالعات این حوزه نشان می‌دهد ضعف پیوند میان نظام آموزشی و بازار کار، اشتغال غیررسمی، ناامنی شغلی و کمبود فرصت‌های شغلی پایدار، احتمال خروج جوانان از چرخه اشتغال و آموزش را افزایش می‌دهد. این مسئله برای زنان پیچیده‌تر است؛ زیرا آنان علاوه بر موانع اقتصادی، با محدودیت‌های ناشی از نقش‌های جنسیتی و مسئولیت‌های خانوادگی نیز مواجه‌اند (Danner et al., 2021: 840).

در سال‌های اخیر، رویکرد سیاست‌گذاری مهارت‌محور نیز مورد توجه قرار گرفته است. این رویکرد بر اهمیت پیوند میان نظام آموزش، مهارت‌آموزی و بازار کار تأکید دارد و معتقد است توسعه آموزش‌های مهارتی، کارآموزی و یادگیری مبتنی بر اشتغال می‌تواند احتمال خروج جوانان از وضعیت NEET را کاهش دهد. با این حال، منتقدان این رویکرد معتقدند تمرکز صرف بر مهارت‌آموزی بدون توجه به تبعیض‌های جنسیتی و محدودیت‌های ساختاری بازار کار نمی‌تواند مسئله زنان NEET را به‌طور کامل تبیین یا حل کند (Yazali, 2024: 865)؛ بنابراین، مرور نظری نشان می‌دهد پدیده NEET در زنان، پدیده‌ای چندبعدی است که در محل تلاقی عوامل فردی، آموزشی، اقتصادی، فرهنگی، جنسیتی و سیاستی شکل می‌گیرد. از این رو، مطالعه آن نیازمند رویکردی میان‌رشته‌ای و سیاست‌محور است که بتواند ارتباط میان نظام آموزش، مهارت‌آموزی، اشتغال و ساختارهای جنسیتی را به‌صورت یکپارچه تحلیل کند.

۲-۲. مطالعات تجربی

در ادامه، به شواهد تجربی مرتبط با پدیده NEET اشاره شده است.

۲-۲-۱. مطالعات تجربی خارجی

ریپامونتی^۱ (۲۰۲۵) با تمرکز بر گذار از مدرسه به کار، پدیده NEET را در چارچوبی فراتر از نارسایی‌های فردی و آموزشی تحلیل می‌کند و بر نقش مهارت‌های غیرشناختی در تعامل با

1. Ripamonti

ساختارهای نهادی و سیاستی تأکید دارد. او نشان می‌دهد مؤلفه‌هایی نظیر عاملیت فردی، انگیزش، آرزوهای تحصیلی و شغلی، قابلیت هدف‌گذاری و تلاش فعال می‌توانند به عنوان عوامل محافظتی در برابر ورود جوانان به وضعیت NEET عمل کنند. با این حال، اثرگذاری این عوامل به شدت وابسته به زمینه‌های اجتماعی-اقتصادی و نهادی است. یافته‌های این مطالعه بیانگر آن است که حتی برخورداری از منبع کنترل درونی و سطح بالای انگیزش، در شرایط نابرابری ساختاری و ضعف سیاست‌های حمایتی آموزشی و مهارتی، لزوماً به گذار موفق از آموزش به اشتغال منجر نمی‌شود.

کانگ و یون^۱ (۲۰۲۴) با بررسی نقش نهادها در شکاف جنسیتی وضعیت NEET نشان می‌دهند خطر قرارگرفتن در وضعیت «نه در اشتغال، نه در آموزش و نه در مهارت‌آموزی» به‌طور معناداری تحت تأثیر نابرابری‌های نهادی و سیاستی قرار دارد. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که تمرکز زنان NEET به‌ویژه در گروه سنی ۲۵ تا ۳۴ در کشورهایی بیشتر است که شکاف اشتغال جنسیتی در آن‌ها شدیدتر است؛ نویسندگان تأکید می‌کنند که سرمایه‌گذاری عمومی در آموزش، سیاست‌های فعال‌سازی بازار کار و آموزش دوران کودکی اولیه می‌تواند به عنوان اهرم‌های سیاستی مؤثر، شکاف جنسیتی در احتمال NEET شدن را کاهش دهد. این مطالعه با برجسته‌سازی نقش سیاست‌های نهادی و هزینه‌کرد اجتماعی نشان می‌دهد وضعیت NEET زنان صرفاً حاصل ویژگی‌های فردی نیست، بلکه نتیجه مستقیم پیکربندی سیاست‌های آموزشی، مهارتی و اجتماعی است؛ امری که ضرورت تحلیل‌های ساختاری و سیاست‌محور را در تبیین پدیده NEET در زنان تقویت می‌کند.

در پژوهشی دیگر، بونگارتس و همکاران^۲ (۲۰۱۹) نشان دادند افزایش تحصیلات زنان در بسیاری از کشورها، لزوماً به افزایش مشارکت اقتصادی آنان منجر نشده است. آنان علت این مسئله را در تداوم کلیشه‌های جنسیتی، تبعیض شغلی و محدودیت فرصت‌های سازگار با نقش‌های خانوادگی زنان می‌دانند. همچنین پژوهشی دیگر با تمرکز بر زنان جوان در بریتانیا و فرانسه، به بررسی هم‌زمان وضعیت NEET و غیرفعالی اقتصادی می‌پردازد و نشان می‌دهد که NEET بودن زنان، اغلب نه به صورت بیکاری فعال، بلکه در قالب غیرفعالی اقتصادی و در پی ایفای نقش‌های مراقبتی و خانوادگی شکل می‌گیرد. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که با وجود تفاوت‌های قابل توجه در نظام‌های رفاهی و سیاست‌های اشتغال این دو کشور، زنان جوان NEET در هر دو زمینه با موانع ساختاری مشابهی مواجه‌اند؛ از جمله محدودیت در دسترسی به مشاغل باکیفیت، نبود

1. Kang & Yoon

2. Bongaarts et al.

حمایت‌های مراقبتی و ناکارآمدی سیاست‌های مبتنی صرف بر اشتغال‌پذیری. نویسندگان تأکید می‌کنند که سیاست‌های آموزش و مهارت‌آموزی، در غیاب مداخلات مکمل در حوزه برابری جنسیتی، مراقبت اجتماعی و کیفیت اشتغال، توان کافی برای کاهش پایدار وضعیت NEET در میان زنان جوان را ندارند. این مطالعه با برجسته‌سازی ماهیت جنسیتی و ساختاری پدیده NEET، بر ضرورت بازاندیشی سیاست‌های آموزش، مهارت و بازار کار از منظری جامع‌تر و فراتر از رویکردهای فردمحور تأکید می‌کند (Danner et al., 2021: 850).

ابعاد روان‌شناختی پدیده NEET نیز در تبیین مدل آن نقش ضروری دارد. مطالعات نشان می‌دهد زنان NEET نسبت به هم‌تایان شاغل یا دانشجوی، سطوح پایین‌تری از خوداثربخشی، انگیزه و اعتماد اجتماعی دارند و بیش از دیگران احساس طردشدگی، بی‌قدرتی و ناامیدی نسبت به آینده را تجربه می‌کنند (Alfieri et al., 2015: 312). این یافته‌ها نشان می‌دهد مدل NEET در زنان باید عوامل فردی و روان‌شناختی را نیز در کنار عوامل اقتصادی-اجتماعی دربرگیرد.

۲-۲-۲. مطالعات تجربی داخلی

بررسی تجربه حضور ناپایدار زنان در نهادهای تصمیم‌گیرنده محلی، مانند آنچه کیانی و دهقان‌پور فراشاه (۱۴۰۵) در مطالعه شوراهای شهر استان تهران آشکار ساخته‌اند، نشان می‌دهد تداوم طرد ساختاری زنان از عرصه‌های قدرت و تصمیم‌گیری، صرفاً به موانع ورود محدود نمی‌شود، بلکه مسئله‌ای عمیق‌تر به نام «ناپایداری حضور» و «چرخه بازتولید انفعال» است.

پژوهشی با عنوان «مطالعه کیفی چالش‌های حضور دختران با ازدواج زودهنگام در مدارس و مدیریت آن» نشان می‌دهد نظام آموزشی در مواجهه با آسیب‌های اجتماعی ریشه‌دار، به‌دلیل نبود مقررات شفاف، ضعف حمایت‌های نهادی و ناهماهنگی سیاست‌های بالادستی، عملاً در موقعیتی منفعل و واکنشی قرار می‌گیرد (Alaei, 2026: 35). این یافته‌ها نشان می‌دهد پدیده NEET زنان در ایران، صرفاً ناشی از کمبود فرصت شغلی نیست، بلکه در پیوند با ساختارهای فرهنگی، نهادی و سیاستی شکل می‌گیرد.

نتایج پژوهش‌های انجام شده در ایران نشان می‌دهد نرخ مشارکت اقتصادی زنان جوان، به‌رغم افزایش تحصیلات، همچنان پایین است و بسیاری از زنان تحصیل کرده در وضعیت بیکاری یا غیرفعال اقتصادی قرار دارند (Zahed et al., 2020: 643). برخی پژوهش‌ها علت این مسئله را در ضعف بازار کار، نبود فرصت‌های شغلی متناسب با تحصیلات زنان، محدودیت‌های فرهنگی و ضعف سیاست‌های حمایتی دانسته‌اند.

مطالعات مرتبط با مهارت‌آموزی نیز نشان داده‌اند نظام آموزشی و دانشگاهی در ایران، ارتباط مؤثری با نیازهای واقعی بازار کار ندارد و آموزش‌های مهارتی ارائه‌شده برای زنان، غالباً محدود به حوزه‌های سنتی و کم‌درآمد است (Seyed Noorani et al., 2024: 101). در نتیجه بسیاری از زنان جوان، پس از اتمام تحصیل، نه امکان ورود پایدار به بازار کار را دارند و نه در دوره‌های مهارتی مؤثر مشارکت می‌کنند.

جدول ۱. مقالات کلیدی درباره مدل‌های مرتبط با زنان دارای وضعیت NEET

منابع	توضیحات	موضوع
Doss et al., 2020; Heckert et al., 2020; Mihai & Nițu, 2024; Zanfrini & Giuliani, 2023	این دسته از پژوهش‌ها بررسی می‌کنند که چگونه عوامل اقتصادی، فرهنگی و خانوادگی، خطر قرارگیری زنان در وضعیت NEET را شکل می‌دهند.	موانع ساختاری و نقش‌های جنسیتی
Berry et al., 2024; Karaoğlu et al., 2023; Serracant, 2014; Tanton et al., 2021	مطالعات این بخش، وضعیت NEET را به مسائلی مانند سلامت روان، انزوای اجتماعی و اثرات هم‌افزا پیوند می‌دهند.	سلامت روان و اجتماعی
Alonso et al., 2022; André & Crosby, 2022	تمرکز این گروه از تحقیقات بر موانع مضاعفی است که زنان مهاجر، اقلیت‌های قومی یا ساکن مناطق روستایی تجربه می‌کنند؛ از جمله چالش‌های زبانی، فرهنگی و محدودیت دسترسی به فرصت‌ها.	زنان مهاجر، اقلیت‌ها، مناطق روستایی
Berry et al., 2024; Simões, 2025	این دسته به ارائه چارچوب‌های مداخله روان‌اجتماعی، برنامه‌های مبتنی بر امید، و مدل‌هایی می‌پردازد که عاملیت فردی و توانمندسازی زنان NEET را تقویت می‌کنند.	مدل‌های مداخله و عاملیت فردی

۲-۳. بررسی انتقادی پژوهش‌ها

مرور مطالعات پیشین نشان می‌دهد پژوهش‌های مرتبط با پدیده NEET عمدتاً در سه رویکرد قابل‌دسته‌بندی هستند: رویکرد اقتصادی-بازار کار، رویکرد آموزشی-مهارتی و رویکرد اجتماعی-جنسیتی. هریک از این رویکردها بخشی از ابعاد پدیده را تبیین کرده‌اند، اما با محدودیت‌هایی نیز مواجه بوده‌اند.

دسته نخست، پژوهش‌هایی هستند که NEET را عمدتاً به عنوان مسئله‌ای اقتصادی و ناشی از ضعف بازار کار تحلیل کرده‌اند (Mihai & Nițu, 2024: 313; Quintini & Martin, 2014: 1; Zanfrini & Giuliani, 2023: 1). نقطه قوت این رویکرد، توجه به ساختار بازار کار و نقش

سیاست‌های اشتغال در کاهش جمعیت NEET است، اما ضعف اصلی آن، تقلیل پدیده NEET به مسئله‌ای صرفاً اقتصادی و غفلت از ابعاد جنسیتی، فرهنگی و خانوادگی است. در این مطالعات، زنان اغلب به عنوان بخشی از جمعیت عمومی جوانان بررسی شده‌اند و تجربه زیسته آنان کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

دسته دوم، پژوهش‌های آموزشی-مهارتی هستند که بر نقش سرمایه انسانی، آموزش‌های مهارتی و قابلیت اشتغال تمرکز دارند (Berry et al., 2024; Simões, 2025: 1696). این مطالعات نشان می‌دهند ضعف مهارت و نبود ارتباط میان آموزش و بازار کار، احتمال قرارگرفتن جوانان در وضعیت NEET را افزایش می‌دهد. مزیت این رویکرد، تأکید بر اهمیت سیاست‌های آموزشی و مهارت‌آموزی است، اما ضعف آن، نگاه فردمحور و کم‌توجهی به موانع ساختاری و تبعیض‌های جنسیتی است. این مطالعات نمی‌توانند توضیح دهند که چرا حتی زنان تحصیل کرده و دارای مهارت نیز در بسیاری از موارد از بازار کار کنار گذاشته می‌شوند.

دسته سوم، پژوهش‌های اجتماعی و جنسیتی هستند که بر طرد اجتماعی، نقش‌های جنسیتی، محدودیت‌های فرهنگی و مسئولیت‌های خانوادگی زنان تمرکز کرده‌اند (Karaoglan et al., 2023: 1; Tanton et al., 2021: 163). این مطالعات نشان داده‌اند زنان جوان بیش از مردان در معرض غیرفعالی اقتصادی، وابستگی مالی و حذف از بازار کار قرار دارند. نقطه قوت این رویکرد، توجه به زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی شکل‌گیری NEET در زنان است، اما برخی از این پژوهش‌ها کمتر به سازوکارهای سیاسی، نقش نهادهای آموزشی و نظام مهارت‌آموزی پرداخته‌اند و در نتیجه، ظرفیت اجرایی محدودی برای ارائه راهکارهای سیاستی دارند.

بررسی تطبیقی مطالعات پیشین نشان می‌دهد پژوهش حاضر در پاسخ به دو خلأ اصلی در ادبیات شکل گرفته است: نخست، نبود مدلی جامع و تلفیقی برای تبیین پدیده NEET در میان زنان جوان که بتواند ابعاد اقتصادی، آموزشی، اجتماعی و جنسیتی را به صورت یکپارچه تحلیل کند؛ و دوم، کمبود پژوهش‌های سیاست‌محور که نقش نظام آموزشی، مهارت‌آموزی و اشتغال را در شکل‌گیری یا کاهش این پدیده بررسی کنند. براین اساس، پژوهش حاضر به روش نظریه داده‌بنیاد، فراتر از توصیف آماری یا تحلیل تک‌عاملی، سازوکارهای علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر و پیامدی پدیده NEET را در میان زنان جوان شناسایی و چارچوبی سیاستی ارائه می‌کند. چنین مدلی می‌تواند مبنایی تحلیلی برای سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد فراهم آورد و به سیاست‌گذاران حوزه آموزش، اشتغال و مهارت‌آموزی کمک کند تا با شناسایی مسیرهای علی و نقاط مداخله کلیدی، سیاست‌هایی هماهنگ، هدفمند و جنسیت‌حساس طراحی کنند که به جای بازتولید طرد و انفعال، به تقویت عاملیت، توانمندسازی و

مشارکت پایدار زنان در نظام آموزش و بازار کار منجر شود. چنین الگویی می‌تواند پایه‌ای محکم برای طراحی سیاست‌های هدفمند در حوزه آموزش، مهارت، اشتغال و عدالت جنسیتی فراهم سازد؛ بنابراین، سؤالات تحقیق به‌صورت زیر مطرح می‌شود:

۱. ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر بر پدیده NEET در زنان جوان کدام‌اند؟
۲. رابطه بین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر پدیده NEET در زنان جوان چگونه است؟
۳. چگونه می‌توان یک چارچوب سیاستی برای تبیین پدیده NEET در زنان جوان طراحی کرد که قابلیت پشتیبانی از تصمیم‌گیری سیاستی را داشته باشد؟

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش کیفی حاضر به روش نظریه داده‌بنیاد با رویکرد استراوس و کوربین^۱ انجام شده است. کارشناسان و مدیران وزارت علوم و وزارت آموزش و پرورش، مدیران سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای مشارکت‌کنندگان پژوهش جهت طراحی و تدوین مدل به‌حساب می‌آمدند که به‌منظور اعتباربخشی اولیه از لحاظ تجربه، سابقه تحصیلات، مرتبط‌بودن با موضوع، علاقه‌مندی و داشتن زمان کافی برای مصاحبه، مدنظر قرار گرفت. شرکت‌کنندگان به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. مشخصات مصاحبه‌شوندگان به شرح جدول ۲ است.

جدول ۲. مشخصات مصاحبه‌شوندگان

محل خدمت	سابقه خدمت (سال)	سن (سال)	جنسیت	کد مصاحبه‌شونده
وزارت علوم، تهران	۲۴	۴۸	زن	P1
وزارت علوم (دانشگاه تهران)	۲۸	۵۲	مرد	P2
وزارت علوم، تهران	۱۸	۴۲	زن	P3
وزارت علوم، تهران	۳۰	۵۵	مرد	P4
وزارت علوم، تهران	۱۴	۳۹	زن	P5
وزارت علوم (سازمان سنجش)	۲۲	۴۶	مرد	P6
وزارت علوم، تهران	۲۰	۴۴	زن	P7
وزارت آموزش و پرورش، تهران	۲۶	۵۰	مرد	P8
وزارت آموزش و پرورش، تهران	۱۷	۴۱	زن	P9
وزارت آموزش و پرورش، تهران	۲۹	۵۳	مرد	P10
وزارت آموزش و پرورش، استان البرز	۱۴	۳۸	زن	P11
وزارت آموزش و پرورش، تهران	۲۳	۴۷	مرد	P12

محل خدمت	سابقه خدمت (سال)	سن (سال)	جنسیت	کد مصاحبه شونده
وزارت آموزش و پرورش، قم	۲۱	۴۵	زن	P13
وزارت آموزش و پرورش، تهران	۳۲	۵۷	مرد	P14
وزارت آموزش و پرورش، تهران	۱۹	۴۳	زن	P15
وزارت آموزش و پرورش، استان اصفهان	۲۵	۴۹	مرد	P16
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۱۶	۴۰	زن	P17
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۳۰	۵۴	مرد	P18
سازمان فنی و حرفه‌ای، کرج	۱۳	۳۷	زن	P19
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۲۷	۵۱	مرد	P20
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۲۲	۴۶	زن	P21
سازمان فنی و حرفه‌ای، استان مازندران	۲۰	۴۴	مرد	P22
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۱۲	۳۶	زن	P23
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۳۴	۵۸	مرد	P24
سازمان فنی و حرفه‌ای، قزوین	۱۸	۴۲	زن	P25
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۲۴	۴۸	مرد	P26
سازمان فنی و حرفه‌ای، تهران	۱۷	۴۰	زن	P27
وزارت علوم (پژوهشکده مطالعات)	۲۱	۴۵	مرد	P28
سازمان فنی و حرفه‌ای، تبریز	۱۵	۳۹	زن	P29

مصاحبه‌ها به صورت عمیق و انعطاف‌پذیر انجام شد و متناسب با پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان، پرسش‌های تکمیلی نیز مطرح شدند تا ابعاد مختلف تجربه زیسته و ادراک آنان از پدیده مورد مطالعه به دقت شناسایی شود.

برای جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. پیش از آغاز مصاحبه، خلاصه‌ای از طرح پژوهش همراه با تعاریف کلمات، اهداف و سؤالات پژوهش از طریق ایمیل برای مشارکت‌کنندگان ارسال شد تا آمادگی لازم برای شروع مصاحبه را داشته باشند. محل مصاحبه به طور مشترک توافق شد و روش ثبت اطلاعات، دست‌نویس و نوشتن سریع و اشاره‌های لازم بود. پس از ۲۹ مصاحبه، اشباع نظری حاصل شد. تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام گرفت و ۲۸ مقوله شناسایی شدند. کدگذاری توسط دو نفر (پژوهشگر و یک همکار) به صورت جداگانه انجام شد و کدهای استخراج‌شده با هم مقایسه شدند. از سوی دیگر علاوه بر خود پژوهشگران، مدل توسط سه تن از خبرگان حوزه تدوین مدل بررسی و نظرات آن‌ها برای غنی‌سازی و بهبود مدل به کار گرفته شد.

اعتبار پژوهش حاضر با استفاده از معیارهای لینکلن و گوبا^۱ شامل اعتبار، انتقال‌پذیری، قابلیت اعتماد و تأییدپذیری بررسی شد. در راستای افزایش اعتبار، مشارکت‌کنندگانی با تجربه‌ها، موقعیت‌های اجتماعی و دیدگاه‌های متفاوت در مطالعه حضور یابند. علاوه‌براین، برای اطمینان از صحت تفسیر داده‌ها، بخشی از متن‌های مکتوب‌شده و نتایج اولیه تحلیل، در اختیار تعدادی از مشارکت‌کنندگان قرار گرفت تا میزان انطباق یافته‌ها با تجربه زیسته آنان بررسی و تأیید شود. به منظور افزایش قابلیت اعتماد، تمامی مراحل پژوهش به صورت نظام‌مند مستندسازی شد تا امکان پیگیری و ارزیابی روند تحلیل فراهم باشد. همچنین فرایند تحلیل داده‌ها به صورت مستمر مورد بازبینی و مقایسه قرار گرفت و کدها و مقوله‌های استخراج‌شده در جلسات متعدد با استادان متخصص در حوزه مطالعات زنان، سیاست‌گذاری آموزشی و روش تحقیق کیفی مورد بررسی قرار گرفت.

برای ارتقای تأییدپذیری تلاش شد تفسیر داده‌ها مبتنی بر شواهد حاصل از مصاحبه‌ها صورت گیرد و از تحمیل پیش‌فرض‌های ذهنی پژوهشگر بر داده‌ها جلوگیری شود. به همین منظور، فرایند تحلیل با بازخوانی مکرر متن مصاحبه‌ها و مقایسه مستمر داده‌ها انجام گرفت. همچنین نقل‌قول‌ها و مفاهیم استخراج‌شده مبنای شکل‌گیری مقوله‌ها و مدل نهایی قرار گرفتند. در راستای افزایش انتقال‌پذیری نیز ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان، زمینه پژوهش، شیوه نمونه‌گیری و مراحل تحلیل داده‌ها به صورت دقیق تشریح شد تا امکان قضاوت درباره قابلیت استفاده از یافته‌ها در زمینه‌های مشابه فراهم شود.

۴. یافته‌های پژوهشی

در این بخش، با اتکا به تحلیل نظام‌مند داده‌های حاصل از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و مرور اسناد و سیاست‌های آموزشی، اشتغال و مهارت‌آموزی، کدهای اولیه استخراج و در قالب مقوله‌های تحلیلی سازمان‌دهی شدند. نتایج کدگذاری در ادامه در قالب جدول‌ها و توضیحات تحلیلی ارائه می‌شود.

فرایند تحلیل داده‌ها با الهام از رویکرد نظریه داده‌بنیاد و در چارچوب کدگذاری باز و محوری انجام شده است؛ به گونه‌ای که پدیده NEET در زنان در قالب شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها مورد تبیین قرار گرفته است. هدف از این تحلیل، ارائه یک چارچوب

مفهومی و تحلیلی برای فهم سازوکارهای سیاستی مؤثر بر شکل‌گیری و تداوم وضعیت NEET در میان زنان و فراهم‌سازی مبنایی برای طراحی چارچوب سیاستی پژوهش است.

۴-۱. شرایط علی

شرایط علی به مجموعه عواملی اطلاق می‌شود که به صورت مستقیم در شکل‌گیری پدیده NEET در میان زنان نقش دارند و توجه پژوهش را به این پدیده معطوف می‌سازند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد عوامل علی مرتبط با نیت در زنان عمدتاً در پیوند با کارکرد نظام آموزشی، اشتغال و مهارت‌آموزی قابل تبیین‌اند. براساس کدگذاری انجام‌شده، این شرایط علی نه تنها مسیرهای ورود زنان به وضعیت NEET را شکل می‌دهند، بلکه زمینه‌ساز بازتولید این وضعیت در بلندمدت نیز هستند و از این رو به عنوان متغیرهای کلیدی در تبیین پدیده NEET در مدل ساختاری پژوهش مورد توجه قرار گرفته‌اند.

جدول ۳. مقوله‌های پدیده NEET در زنان در شرایط علی

کد انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز	مصاحبه‌شوندگان
شرایط علی پدیده NEET در زنان: توان	ناهماهنگی آموزش با بازار کار	عدم انطباق محتوای آموزشی با نیازهای بازار کار، ضعف مهارت‌های کاربردی، گسست آموزش عالی و اشتغال، مدرک‌گرایی بدون مهارت	P13-P12- P14- P11-- P2-P3- P4- P5-P6-P7
	ضعف سیاست‌های مهارت‌آموزی	محدودیت دسترسی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کیفیت پایین دوره‌های مهارتی، نبود مسیرهای شفاف انتقال مهارت به اشتغال	P1-P2-P4-P5- P6- P11-P12- P15
	نبود هدایت تحصیلی و شغلی مؤثر	نبود مشاوره شغلی، ضعف نظام هدایت تحصیلی، ناآگاهی از مسیرهای شغلی و مهارتی، تصمیم‌گیری‌های تحصیلی نامتناسب	P10-P11-P12- P13-P14- P4- P11-P1
	محدودیت‌های جنسیت‌محور در نظام آموزشی و اشتغال	کلیشه‌های جنسیتی در انتخاب رشته، محدودیت حضور زنان در رشته‌های مهارت‌پیشه، تبعیض آموزشی و شغلی	P8-P9-P10- P11- P12-P20-P2
	ضعف توسعه مهارت‌های غیرشناختی	پایین بودن خودکارآمدی، دلسردی، ضعف عاملیت فردی، نبود انگیزش و هدف‌گذاری شغلی	P10-P11-P12-P5- P6-P7
	نارسایی سیاست‌های آموزشی در جذب زنان	عدم پیوند سیاست‌های آموزشی با اشتغال زنان، ضعف برنامه‌های حمایت از زنان در آموزش عالی، غفلت از خروجی اشتغال محور نظام آموزشی	P7-P10-P6-P13- P14

کد انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز	مصاحبه‌شوندگان
	محدودیت فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر	نبود آموزش‌های انعطاف‌پذیر، نبود برنامه‌های بازگشت به آموزش برای زنان NEET، محدودیت یادگیری ترکیبی و دیجیتال	P14- P4-P11-P13- P5-P16-P7

تحلیل داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد در میان شرایط علی، «ناهماهنگی آموزش با بازار کار» و «ضعف سیاست‌های مهارت‌آموزی» بیشترین تکرار را در مصاحبه‌ها داشته‌اند که بیانگر شکاف میان نظام آموزشی و نیازهای واقعی اشتغال است. همچنین مقوله‌هایی مانند «محدودیت‌های جنسیت‌محور در نظام آموزش و کار» و «نارسایی سیاست آموزش در جذب زنان» نشان می‌دهد زنان علاوه بر ضعف مهارتی، با موانع نهادی و تبعیض‌های جنسیتی نیز مواجه‌اند. از سوی دیگر، شناسایی مقوله‌هایی مانند «ضعف توسعه مهارت‌های غیرشناختی» و «محدودیت فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر» بیانگر آن است که عوامل روان‌شناختی، انگیزشی و محدودیت دسترسی به فرصت‌های یادگیری مستمر نیز در بازتولید وضعیت NEET نقش دارند.

۲-۴. شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای شامل مجموعه‌ای از عوامل ساختاری، اجتماعی و نهادی است که بدون آن‌ها فرایند شکل‌گیری و تداوم پدیده NEET در میان زنان قابل فهم نخواهد بود. این شرایط، بستر حاکم بر سیاست‌ها و کنش‌های فردی را شکل می‌دهند و نحوه اثرگذاری شرایط علی را تعدیل یا تقویت می‌کنند. در این پژوهش، شرایط زمینه‌ای به عواملی اطلاق می‌شود که در سطح نظام علم، آموزش و مهارت‌آموزی و نیز در سطح اجتماعی و نهادی عمل می‌کنند و مسیرهای ورود یا ماندگاری زنان در وضعیت NEET را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

براساس تحلیل داده‌های کیفی و کدگذاری انجام‌شده، پنج مقوله اصلی به‌عنوان شرایط زمینه‌ای پدیده NEET در زنان شناسایی شدند که در ادامه، شرح کامل آن‌ها در قالب جدول ارائه می‌شود.

جدول ۴. مقوله‌های پدیده NEET در زنان در شرایط زمینه‌ای

کد محوری	کدهای انتخابی	کدهای باز	مصاحبه‌شوندگان
زندان NEET در پدیده زمینه‌ای	بهره‌گیری محدود از ظرفیت‌های بومی و منطقه‌ای	نابرابری منطقه‌ای در دسترسی به آموزش و مهارت، تمرکز فرصت‌های آموزشی و شغلی در مراکز شهری، ضعف زیرساخت‌های آموزشی و مهارتی در مناطق کم‌برخوردار	P4- P3-P11-P5- P16-P7

کد محوری	کدهای انتخابی	کدهای باز	مصاحبه‌شوندگان
شرایط زمینه‌ای در پدیده NEET در زنان جوان	ساختار دانش و نظام آموزشی	غلبه آموزش نظری بر آموزش کاربردی، ضعف پیوند آموزش عالی با مهارت‌آموزی، فاصله میان تولید دانش و نیازهای واقعی بازار کار زنان	P21- P22- P11- P13- P15- P18- P17
	سرمایه اجتماعی و شبکه‌های حمایتی	ضعف شبکه‌های حرفه‌ای زنان، محدودیت دسترسی به روابط شغلی و نهادی، نقش خانواده و شبکه‌های غیررسمی در بازتولید یا کاهش NEET	P19- P17- P12- P18- P16- P20- P2
	هنجارها و انتظارات جنسیتی	اولویت نقش‌های مراقبتی بر نقش‌های شغلی، محدودیت‌های فرهنگی در انتخاب رشته و شغل، بازتولید کلیشه‌های جنسیتی در نظام آموزشی	P14 - P11- P21- P20- P16- P1
	دسترسی نابرابر به زیرساخت‌های مهارت‌آموزی	تمرکز مراکز مهارتی در مناطق خاص، محدودیت آموزش‌های انعطاف‌پذیر برای زنان، کمبود آموزش‌های فنی برای زنان	P23- P6- P4- P1- P14- P19- P7

تحلیل داده‌های جدول ۴ نشان می‌دهد پدیده NEET در زنان جوان در بستری از نابرابری‌های آموزشی، اجتماعی و جنسیتی شکل می‌گیرد. یافته‌ها بیانگر آن است که ضعف پیوند آموزش با مهارت‌آموزی و بازار کار، نابرابری منطقه‌ای در دسترسی به فرصت‌های آموزشی، محدودیت زیرساخت‌های مهارتی و تداوم هنجارهای جنسیتی، نقش مهمی در تداوم وضعیت NEET دارند. همچنین ضعف سرمایه اجتماعی و شبکه‌های حمایتی، فرصت مشارکت آموزشی و شغلی زنان را محدود کرده و احتمال ماندگاری آنان در این وضعیت را افزایش می‌دهد.

۴-۳. شرایط مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر به مجموعه عواملی اطلاق می‌شود که می‌توانند شدت، جهت یا نحوه اثرگذاری شرایط علی و زمینه‌ای بر پدیده NEET در زنان را تقویت یا تضعیف کنند. این شرایط عمدتاً ماهیتی سیاستی و نهادی دارند و از طریق مداخلات رسمی، برنامه‌ها، قوانین و سازوکارهای اجرایی بر مسیرهای ورود، ماندگاری یا خروج زنان از وضعیت NEET اثر می‌گذارند. در این پژوهش، شرایط مداخله‌گر به عواملی اشاره دارد که در سطح سیاست‌های آموزشی، اشتغال و مهارت‌آموزی طراحی و اجرا می‌شوند و می‌توانند به صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر عاملیت زنان، دسترسی آنان به آموزش و مهارت، و امکان اتصال به بازار کار اثرگذار باشند. براساس

کدگذاری انجام شده، هفت مقوله اصلی به عنوان شرایط مداخله گر شناسایی شد که در ادامه در قالب جدول ارائه می شود.

جدول ۵. مقوله های پدیده NEET در زنان در شرایط مداخله گر

مصاحبه شوندگان	کدهای باز	کدهای انتخابی	کدهای محوری
P14- P4- P11-P13 -P5- P16-P7	ارتقای مهارت های فنی و حرفه ای زنان، آموزش مهارت های غیرشناختی، یادگیری آنلاین	توانمندسازی مهارتی زنان	شرایط مداخله گر در پدیده NEET در زنان
P11- P3- P11-P1 -P15- P12	حمایت از کسب و کارهای دانش بنیان زنان، توسعه استارت آپ ها، تسهیل ورود زنان به زیست بوم نوآوری	کارآفرینی و اشتغال دانش بنیان	
P16- P2- P17-P18 -P19- P20-P23	توسعه آموزش هایی با محوریت مهارت های زنان، کاهش کلیشه های جنسیتی در آموزش	سیاست های آموزشی جنسیت حساس	
P12- P3- P4-P5 -P9-P10- P11	توسعه کارآموزی برای زنان، فراهم ساختن همکاری دانشگاه-صنعت برای دانشجویان دختر، شفاف سازی مسیرهای گذار از آموزش به اشتغال	پیوند آموزش، مهارت و بازار کار	
P5- P6-P3 -P15-P1-P21	هماهنگی نهادی میان آموزش عالی، مهارت آموزی و بازار کار، کاهش موازی کاری نهادی	اصلاحات نهادی و حکمرانی آموزش	
P1- P8- P10-P16 -P18- P12-P21	قوانین حمایت از اشتغال زنان، تسهیل بازگشت به آموزش و کار، سیاست های ضد تبعیض	حمایت های قانونی و نهادی	
P10- P4- P11-P15 -P5- P16-P7	خدمات مراقبتی، حمایت از مادران جوان، سیاست های توازن کار-زندگی	سیاست های حمایتی-اجتماعی مکمل	

تحلیل داده های جدول ۵ نشان می دهد شرایط مداخله گر نقش مهمی در کاهش یا تشدید وضعیت NEET در زنان جوان دارند. یافته ها بیانگر آن است که مدیریت پدیده NEET در زنان نیازمند مداخلات هماهنگ آموزشی، حمایتی و سیاستی است.

۴-۴. پیامدها

پیامدها به نتایج و آثار ناشی از برهم کنش شرایط علی، زمینه ای و مداخله گر در پدیده NEET در میان زنان اشاره دارند. این پیامدها نشان می دهند سیاست ها و مداخلات اتخاذ شده چگونه می توانند

مسیرهای زندگی، مشارکت اجتماعی و جایگاه اقتصادی زنان NEET را دگرگون سازند. در این پژوهش، پیامدها در دو سطح درون سیستمی (مرتبط با نظام آموزشی، اشتغال و مهارت آموزی) و برون سیستمی (مرتبط با بازار کار، اقتصاد و جامعه) شناسایی و تحلیل شده‌اند.

جدول ۶. مقوله‌های پیامدی پدیده NEET در زنان

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز	مصاحبه‌شوندگان
پیامدهای درون سیستمی	ارتقای سرمایه انسانی	افزایش مهارت‌های علمی و مهارتی، تقویت مهارت‌های غیرشناختی	P10-P1-P11-P8-P20-P12
	تقویت عاملیت و خودکارآمدی	افزایش انگیزش، اعتمادبه‌نفس، هدف‌گذاری شغلی	P5-P7-P9-P11-P21
پیامدهای برون سیستمی	بهبود وضعیت اشتغال	اشتغال پایدار، کاهش بیکاری و اشتغال غیررسمی	P8-P6-P15-P12
	پیامدهای اجتماعی	کاهش طرد اجتماعی، افزایش مشارکت اجتماعی	P4-P13-P17-P18
	پیامدهای نهادی و توسعه‌ای	کاهش نابرابری جنسیتی، ارتقای عدالت اجتماعی، توسعه پایدار	P1-P3-P10

تحلیل داده‌های جدول ۶ نشان می‌دهد سیاست‌های آموزشی و مهارت آموزی می‌توانند نقش مهمی در توانمندسازی زنان و کاهش نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی ایفا کنند.

۴-۵. راهبردها

راهبردها در پژوهش بیانگر مجموعه کنش‌ها و پاسخ‌هایی هستند که در مواجهه با شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر پدیده NEET در زنان شکل می‌گیرند. راهبردهای شناسایی شده نشان می‌دهد که کاهش وضعیت NEET در زنان، صرفاً نیازمند ایجاد فرصت شغلی نیست، بلکه مستلزم اصلاح سازوکارهای نهادی، تقویت ظرفیت‌های اجتماعی و تغییر نگرش‌های جنسیتی در حوزه آموزش و اشتغال است. جدول ۷ مهم‌ترین مقوله‌های راهبردی استخراج‌شده از داده‌های پژوهش را نشان می‌دهد.

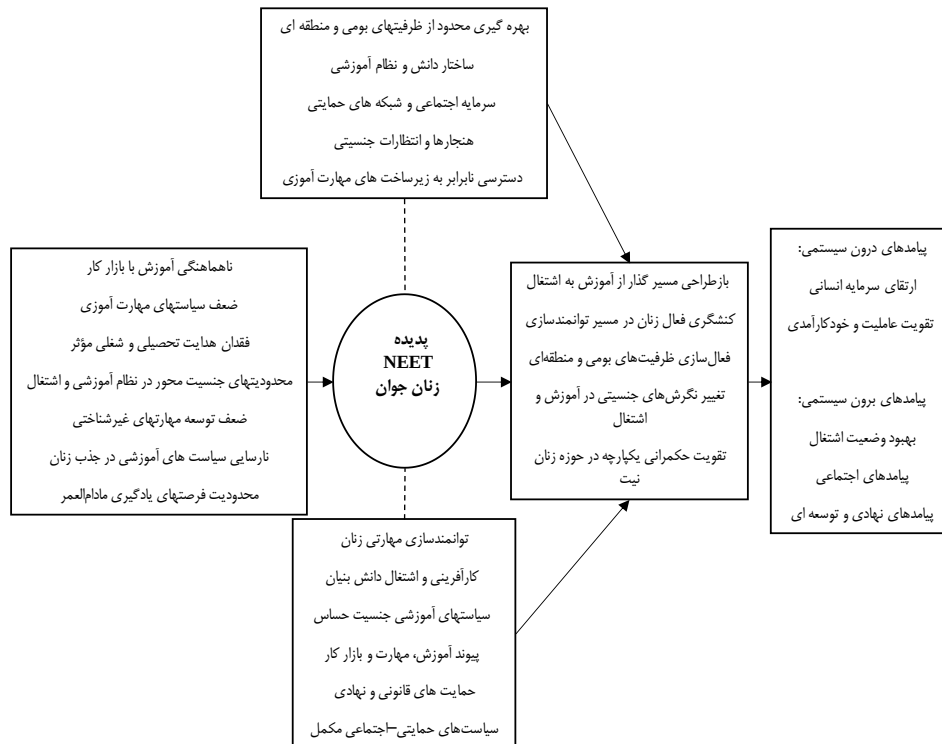
جدول ۷. مقوله‌های راهبردهای پدیده NEET در زنان

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز	نمونه نقل قول مستقیم
راهبردهای پدیده NEET در زنان	بازطراحی مسیر گذار از آموزش به اشتغال	ایجاد مسیرهای شفاف ورود به کار، اتصال تحصیل به تجربه کاری، هدایت شغلی مستمر	«دخترها بعد از فارغ‌التحصیلی دقیقاً نمی‌دونن از چه مسیری باید وارد بازار کار بشن» (P12).

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز	نمونه نقل قول مستقیم
راهنمای پدیده NEET در زنان	کنشگری فعال زنان در مسیر توانمندسازی	تقویت عاملیت فردی، توسعه خودباوری شغلی، افزایش مشارکت در یادگیری و اشتغال	«بعضی دخترها به مرور احساس می کنند هیچ فرصتی برای پیشرفت ندارند و کاملاً کنار می کشن» (P7).
	فعال سازی ظرفیت های بومی و منطقه ای	توسعه فرصت های مهارتی در مناطق کم برخوردار، توجه به اقتصاد محلی زنان	«بیشتر امکانات توی شهرهای بزرگه و دخترهای مناطق محروم فرصت کمتری دارن» (P5).
	تغییر نگرش های جنسیتی در آموزش و اشتغال	مقابله با کلیشه های جنسیتی، مشروعیت بخشی به حضور حرفه ای زنان	«هنوز بعضی شغل ها رو مناسب زن ها نمی دونن و همین باعث محدود شدن انتخاب ها می شه» (P18).
	تقویت حکمرانی یکپارچه در حوزه زنان NEET	هماهنگی میان نهادهای آموزشی، مهارتی و اشتغال، کاهش پراکندگی سیاست ها	«هر دستگاهی جداگانه کار می کنه و برنامه منسجمی برای دخترهای NEET وجود نداره» (P21).

براساس فرایند کدگذاری باز، محوری و انتخابی در رویکرد استراوس و کوربین، مقوله هسته ای پژوهش حاضر «گسست ساختاری میان نظام آموزش، مهارت آموزی و اشتغال زنان جوان» شناسایی شد. این مقوله به عنوان مفهوم مرکزی پژوهش، بیشترین ارتباط مفهومی را با سایر مقوله های استخراج شده داشته و توانسته است شرایط، تعاملات، راهبردها و پیامدهای مرتبط با پدیده NEET در زنان جوان را در قالب یک فرایند منسجم تبیین کند.

بنابراین، مدل نهایی پژوهش نشان می دهد پدیده NEET در زنان جوان، نتیجه یک فرایند ساختاری و تعاملی است که در آن، گسست میان نظام آموزش، مهارت آموزی و اشتغال، تحت تأثیر عوامل نهادی، اجتماعی و جنسیتی بازتولید می شود و زنان جوان را در معرض حذف هم زمان از آموزش، اشتغال و مشارکت اقتصادی قرار می دهد. در ادامه چارچوب مفهومی مؤلفه ها و ابعاد پدیده نیت در زنان در قالب شکل ۱ ارائه می شود.

شکل ۱. چارچوب سیاستی عوامل مؤثر بر پدیده NEET در زنان جوان

۵. بحث

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد پدیده NEET در میان زنان جوان، حاصل برهم کنش مجموعه‌ای از عوامل آموزشی، مهارتی، ساختاری، جنسیتی و سیاستی است و نمی‌توان آن را صرفاً به بیکاری یا نبود مهارت فردی تقلیل داد. این یافته با پژوهش سیلور^۱ (۲۰۱۵) که NEET را پدیده‌ای چندبعدی و مرتبط با فرایندهای طرد اجتماعی و گذار دشوار از آموزش به بازار کار می‌داند، همسو است. در مدل حاضر نیز «ناهماهنگی آموزش با بازار کار»، «ضعف سیاست‌های مهارت‌آموزی» و «نبود هدایت تحصیلی و شغلی مؤثر» به‌عنوان مهم‌ترین شرایط علی شناسایی شدند؛ یافته‌ای که با نتایج پژوهش کوئینتینی و مارتین^۲ (۲۰۱۴) درباره شکاف میان نظام آموزش و نیازهای بازار کار همخوانی دارد.

1. Silver

2. Quintini & Martin

ضعف سیاست‌های مهارت‌آموزی، محدودیت فرصت‌های یادگیری، ضعف توسعه مهارت‌های غیرشناختی با مقاله کیانی و دهقان‌پور فراشاه (۱۴۰۵) همسو است.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد صرف برخورداری زنان از تحصیلات دانشگاهی، تضمین‌کننده ورود آنان به بازار کار نیست و عوامل ساختاری و جنسیتی نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری وضعیت NEET دارند. این یافته با مطالعات دَتر و همکاران^۱ (۲۰۲۱) همسو است که نشان می‌دهند زنان جوان حتی در صورت برخورداری از تحصیلات، بیش از مردان در معرض غیرفعالی اقتصادی قرار دارند. همچنین کانگ و یون^۲ (۲۰۲۴) تأکید می‌کنند که نهادهای اجتماعی، سیاست‌های اشتغال و ساختارهای جنسیتی نقش مهمی در شکاف جنسیتی NEET ایفا می‌کنند.

در همین راستا، بونگارتس و همکاران^۳ (۲۰۱۹) نشان داده‌اند اشتغال زنان به شدت تحت تأثیر نقش‌های خانوادگی و مسئولیت‌های مراقبتی قرار دارد. در مدل پژوهش حاضر نیز «محدودیت‌های جنسیت‌محور در نظام آموزش و کار» و «ناسازگاری سیاست آموزشی در جذب زنان» به عنوان عوامل کلیدی شناسایی شدند که نشان می‌دهد NEET زنان صرفاً پیامد کمبود مهارت نیست، بلکه ریشه در ساختارهای جنسیتی و نهادی دارد.

یافته‌های پژوهش حاضر درباره تأثیر خانواده و شبکه‌های حمایتی نیز با نتایج پژوهش آلفیری و همکاران^۴ (۲۰۱۵) همخوانی دارد. آنان نشان دادند وضعیت اقتصادی، فرهنگی و حمایتی خانواده نقش مهمی در احتمال قرارگرفتن جوانان در وضعیت NEET دارد. در مدل حاضر نیز «سرمایه اجتماعی و شبکه‌های حمایتی» به عنوان یکی از شرایط زمینه‌ای مهم شناسایی شد. این یافته نشان می‌دهد زنان جوان در نبود حمایت‌های خانوادگی و اجتماعی، بیش از دیگران در معرض خروج از چرخه آموزش، مهارت‌آموزی و اشتغال قرار می‌گیرند.

از سوی دیگر، یافته‌های این پژوهش نشان داد سیاست‌های آموزشی و مهارتی موجود، به اندازه کافی جنسیت‌حساس نیستند و در بسیاری از موارد با نیازهای واقعی زنان جوان تناسب ندارند. این یافته با نتایج مطالعات دَتر و همکاران (۲۰۲۱) همسو است که نشان دادند زنان جوان در مقایسه با مردان، بیشتر تحت تأثیر موانع ساختاری و نهادی قرار دارند و همین مسئله احتمال غیرفعال بودن اقتصادی آنان را افزایش می‌دهد. همچنین یافته حاضر با پژوهش کانگ و یون (۲۰۲۴) همخوانی دارد که بر نقش نهادها و سیاست‌های اجتماعی در شکاف جنسیتی NEET تأکید کرده‌اند.

1. Danner et al.

2. Kang & Youn

3. Bongaarts et al.

4. Alfieri et al.

در مدل پژوهش حاضر، «ضعف توسعه مهارت‌های غیرتخصصی» و «محدودیت فرصت‌های یادگیری» نیز به عنوان عوامل مؤثر بر بازتولید وضعیت NEET زنان شناسایی شد. این یافته فراتر از بسیاری از مطالعات پیشین است که عمدتاً بر مهارت‌های فنی تمرکز داشته‌اند. ریپامونتی (۲۰۲۵) نیز تأکید می‌کند که مهارت‌های غیرشناختی و نرم، نقش مهمی در گذار موفق جوانان از آموزش به اشتغال دارند؛ بنابراین، یافته حاضر نشان می‌دهد خروج زنان از وضعیت NEET تنها به آموزش‌های تخصصی وابسته نیست، بلکه توسعه مهارت‌های ارتباطی، اعتمادبه‌نفس و توانایی‌های اجتماعی نیز اهمیت اساسی دارد.

یافته‌های پژوهش همچنین مشخص کرد محدودیت در بهره‌گیری از ظرفیت‌های بومی و منطقه‌ای، یکی از عوامل زمینه‌ساز NEET در زنان جوان است. این نتیجه با یافته‌های سیموس^۱ (۲۰۲۵) درباره نقش شرایط محلی و منطقه‌ای در گذار جوانان از مدرسه به کار همسو است. همچنین پژوهش میهای و نیتو^۲ (۲۰۲۴) نیز نشان داده است که وضعیت NEET در مناطق مختلف، تحت تأثیر تفاوت‌های ساختاری، فرصت‌های شغلی و دسترسی نابرابر به آموزش و مهارت‌آموزی قرار دارد. در پژوهش حاضر نیز این مسئله به‌ویژه در ارتباط با محدودیت دسترسی زنان به زیرساخت‌های مهارت‌آموزی و فرصت‌های یادگیری مشاهده شد. هنجارها و انتظارات جنسیتی با یافته‌های پژوهش دهقان‌پور فراشاه و همکاران (۱۴۰۵) که این عوامل را مانع اشتغال زنان معرفی می‌کنند هم‌راستا است.

مطابق یافته‌های پژوهش حاضر، «توانمندسازی مهارتی زنان»، «کارآفرینی و اشتغال دانش‌بنیان»، «پیوند آموزش، مهارت و بازار کار» و «حمایت‌های قانونی و نهادی» از مهم‌ترین شرایط مداخله‌گر بر پدیده NEET هستند. این یافته با مطالعات یازالی^۳ (۲۰۲۴) درباره ضرورت آموزش مهارت‌محور و نیز با نتایج پژوهش داس و همکاران^۴ (۲۰۲۰) درباره نقش برنامه‌های نوآورانه توانمندسازی جوانان همخوانی دارد. سیاست‌های حمایتی-اجتماعی از یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش علائی (۱۴۰۵) همسو است.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر درباره پیامدهای روانی و اجتماعی وضعیت NEET با پژوهش‌های بری و همکاران^۵ (۲۰۲۴)، کارااوغلان و همکاران^۶ (۲۰۲۳) و تتون و همکاران^۱

1. Simões

2. Mihai & Nițu

3. Yazali

4. Doss et al.

5. Berry et al.

6. Karaoğlu et al.

(۲۰۲۱) همسو است. این مطالعات نشان داده‌اند وضعیت NEET می‌تواند با کاهش امید اجتماعی، افت سلامت روان، کاهش اعتماد به نفس و انزوای اجتماعی همراه باشد. در مدل حاضر نیز پیامدهایی مانند کاهش عاملیت زنان، تضعیف سرمایه انسانی و محدود شدن مشارکت اجتماعی مشاهده شد. باین‌حال، پژوهش حاضر علاوه بر پیامدهای فردی، بر پیامدهای نهادی و توسعه‌ای پدیده NEET نیز تأکید کرده و نشان داده است که این وضعیت می‌تواند بر توسعه اجتماعی و ظرفیت‌های انسانی جامعه نیز اثرگذار باشد.

در مطالعات داخلی نیز یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش هزارجریبی و سبحانی (۱۳۹۷) و میرفلاح نصیری، دلازیمی و طاهری‌پور (۱۳۹۸) همخوانی دارد که عوامل اقتصادی، آموزشی و ساختاری را در شکل‌گیری وضعیت NEET مؤثر دانسته‌اند. همچنین نتایج پژوهش حاضر با مطالعه زاهد و همکاران (۱۳۹۹) درباره تأثیر نابرابری جنسیتی بر توسعه اقتصادی و اشتغال زنان همسو است. علاوه بر این، یافته‌های مربوط به نقش ازدواج زودهنگام، محدودیت‌های فرهنگی و ناپایداری حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی با مطالعات علائی (۱۴۰۵) و کیانی و دهقان‌پور فراشاه (۱۴۰۵) همخوانی دارد.

مدل ارائه شده در این پژوهش با مطالعات پیشین در تأکید بر نقش شکاف آموزش و اشتغال، نابرابری‌های جنسیتی و ضعف گذار از آموزش به بازار کار همسو است (Quintini & Martin, 2014: 148; Danner et al., 2021: 851). اما تفاوت اصلی آن در ارائه یک تبیین تلفیقی و سیاست‌محور از پدیده NEET در زنان است. برخلاف بخش عمده مطالعات پیشین، هریک فقط بر ابعاد اقتصادی، آموزشی یا اجتماعی تمرکز داشته‌اند، پژوهش حاضر تلاش کرده است روابط میان شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها را در قالب یک چارچوب سیاستی منسجم تبیین کند. همچنین برخلاف بسیاری از پژوهش‌های پیشین که زنان را به‌عنوان بخشی از جمعیت عمومی NEET بررسی کرده‌اند، این پژوهش بر تجربه خاص زنان و نقش ساختارهای جنسیتی در بازتولید این وضعیت تمرکز دارد.

۶. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف طراحی و تبیین یک مدل برای فهم پدیده NEET در زنان، تلاش کرد با بهره‌گیری از رویکردی نظام‌مند و سیاست‌محور، ابعاد، مؤلفه‌ها و سازوکارهای اثرگذار بر این پدیده را شناسایی و تحلیل کند. نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد NEET در میان زنان صرفاً حاصل

ناکامی‌های فردی یا آموزشی نیست، بلکه پیامد برهم‌کنش پیچیده‌ای از شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گرهای سیاستی و راهبردهای نهادی در حوزه آموزش، اشتغال و مهارت‌آموزی است. تحلیل چارچوب سیاستی تدوین شده در این پژوهش نشان می‌دهد شرایط علی نظیر ناهماهنگی آموزش با بازار کار، ضعف توسعه مهارت‌های کاربردی و محدودیت‌های جنسیت‌محور، در بستری از نابرابری‌های منطقه‌ای، ضعف زیرساخت‌های آموزشی و هنجارهای جنسیتی، زمینه بازتولید وضعیت NEET را فراهم می‌کنند. در این میان، شرایط مداخله‌گر مانند سیاست‌های آموزشی، حمایت‌های نهادی و برنامه‌های مهارت‌آموزی می‌توانند شدت و نحوه اثرگذاری این عوامل را تعدیل کنند. مدل پژوهش همچنین نشان داد راهبردهایی نظیر بازطراحی مسیر گذار از آموزش به اشتغال، توسعه الگوهای انعطاف‌پذیر یادگیری و اشتغال، تقویت شبکه‌های حرفه‌ای زنان، فعال‌سازی ظرفیت‌های بومی و منطقه‌ای و تقویت حکمرانی یکپارچه در حوزه آموزش و اشتغال، مهم‌ترین پاسخ‌های سیاستی برای مدیریت این پدیده هستند. براساس این چارچوب، اجرای راهبردهای مذکور می‌تواند علاوه بر ارتقای سرمایه انسانی و خودکارآمدی زنان، به بهبود وضعیت اشتغال، کاهش طرد اجتماعی، تقویت مشارکت اقتصادی و ارتقای عدالت جنسیتی منجر شود و در کاهش وضعیت NEET مؤثر باشد. اجرای این راهبردها نه تنها به بهبود وضعیت فردی زنان منجر می‌شود، بلکه پیامدهایی در دو سطح درون سیستمی (ارتقای سرمایه انسانی و کارآمدی نظام آموزش و مهارت) و برون سیستمی (افزایش مشارکت اقتصادی و اجتماعی، کاهش نابرابری جنسیتی و تقویت توسعه پایدار) به همراه دارد.

در مجموع، نتایج پژوهش نشان می‌دهد مواجهه مؤثر با پدیده NEET در زنان، مستلزم عبور از سیاست‌های بخشی و حرکت به سوی رویکردی یکپارچه، جنسیت‌حساس و مبتنی بر پیوند آموزش، مهارت و اشتغال است. از این منظر، مدل ارائه شده می‌تواند به عنوان چارچوبی تحلیلی برای سیاست‌گذاری در حوزه زنان، آموزش و مهارت‌آموزی مورد استفاده قرار گیرد و به سیاست‌گذاران و نهادهای اجرایی در جهت کاهش چرخه طرد و تقویت مسیرهای توانمندسازی زنان یاری رساند.

۷. پیشنهادها

براساس یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران با تقویت پیوند میان نظام آموزش، مهارت‌آموزی و بازار کار، مسیرهای گذار زنان از آموزش به اشتغال را بازطراحی کنند. توسعه آموزش‌های انعطاف‌پذیر، حمایت از کارآفرینی زنان، گسترش خدمات مشاوره شغلی و کاهش کلیشه‌های جنسیتی در نظام آموزشی و اشتغال، از مهم‌ترین اقدامات پیشنهادی برای کاهش وضعیت

NEET در زنان است. همچنین ایجاد نظام حکمرانی یکپارچه میان نهادهای آموزشی، مهارتی و اشتغال می‌تواند از پراکندگی سیاست‌ها و بازتولید موانع ساختاری جلوگیری کند. در سطح پژوهشی نیز انجام مطالعات ترکیبی و طولی برای بررسی مسیرهای ورود و خروج زنان از وضعیت NEET می‌تواند به فهم عمیق‌تر پویایی‌های این پدیده کمک کند. همچنین مقایسه تطبیقی سیاست‌های مرتبط با زنان NEET در کشورهای مختلف می‌تواند شواهد کاربردی‌تری برای طراحی سیاست‌های جنسیت‌حساس در ایران فراهم آورد.

۸. تعارض منافع

در این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

References

- Alaei, P. (2026). A qualitative study of the challenges of girls' attendance in schools with early marriage and its management. *Women in Development and Politics*, 24(1), 35–75.
<https://doi.org/10.22059/jwdp.2026.410349.1008602> (In Persian)
- Alfieri, S., Sironi, E., Marta, E., Rosina, A., & Marzana, D. (2015). Young Italian NEETs (Not in Employment, Education, or Training) and the influence of their family background. *Europe's Journal of Psychology*, 11(2), 311–322. <https://doi.org/10.5964/ejop.v11i2.901>
- Alonso, C. P., Martínez, A. I., & Sánchez, P. M. (2022). Barriers that keep vulnerable people as NEETs. *Social Sciences*.
<https://doi.org/10.3390/socsci11060253>
- André, G., & Crosby, A. (2022). The “NEET” category from the perspective of inequalities: Toward a typology of school-to-work transitions among youth from lower class neighborhoods in the Brussels region (Belgium). *Journal of Youth Studies*, 26, 1387–1401.
<https://doi.org/10.1080/13676261.2022.2098707>
- Berry, C., Fountain, J., Forbes, L., Bogen-Johnston, L., Thomson, A., Zylko, Y., Tunks, A., Hotham, S., & Michelson, D. (2024). Developing a hope-focused intervention to prevent mental health problems and improve social outcomes for young women who are not in education, employment, or training (NEET): A qualitative co-design study in deprived coastal communities in South-East England. *PLOS ONE*, 19.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0304470>

- Bongaarts, J., Blanc, A. K., & McCarthy, K. J. (2019). The links between women's employment and children at home: Variations in low- and middle-income countries by world region. *Population Studies*, 73(2), 149–163. <https://doi.org/10.1080/00324728.2019.1581896>
- Danner, M., Guégnard, C., & Maguire, S. (2021). Understanding economic inactivity and NEET status among young women in the UK and France. *Journal of Education and Work*, 34, 839–854. <https://doi.org/10.1080/13639080.2021.1997017>
- Deming, D., & Silliman, M. (2025). *Skills and human capital in the labor market*. National Bureau of Economic Research (NBER Working Paper No. 32908). <https://doi.org/10.3386/w32908>
- Doss, C., Heckert, J., Myers, E., Pereira, A., & Quisumbing, A. (2020). IFAD research series 44: Gender, rural youth and structural transformation: Evidence to inform innovative youth programming. *Agricultural & Natural Resource Economics eJournal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3520616>
- Elitaş, Z. (2025). Individual and family related determinants of NEET probability: An empirical study for Türkiye. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 538–567. <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1619992>
- Heckert, J., Pereira, A., Doss, C., Myers, E., & Quisumbing, A. (2020). Structural transformation and gendered transitions to adulthood among rural youth: Cross-national evidence from low- and middle-income countries. *The Journal of Development Studies*, 57, 614–634. <https://doi.org/10.1080/00220388.2020.1808196>
- Hezarjaribi, J., & Sobhani, M. (2018). The Study of “NEET” and its Components in Iran. *Social Welfare and Development Planning*, 9(35), 33–75. <https://doi.org/10.22054/qjsd.2018.9310> (In Persian)
- Kang, C., & Youn, M. (2024). Bridging the gender gap in NEET risk: Institutional influences on NEET status in different age groups. *SAGE Open*, 14. <https://doi.org/10.1177/21582440241294126>
- Karaoğlu, D., Tat, P., & Begen, N. (2023). NEET status and mental health disorders: Evidence from a developing country. *World Journal of Applied Economics*, 9(2), 163-180. <https://doi.org/10.22440/wjae.9.2.4>

- Kiani, M., & Dehghanpour Farashah, A. (2026). Reasons for instability and single-term presence of women in Iran's city councils: A case study of Tehran province. *Women in Development and Politics*. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2026.412274.1008615> (In Persian)
- Maguire, S. (2015). Young people not in education, employment or training (NEET): Recent policy initiatives in England and their effects. *Research in Comparative and International Education*, 10(4), 525–536. <https://doi.org/10.1177/1475240915604048>
- Mihai, H., & Nițu, A. (2024). The youth not in education, employment, or training in Romania: A structural analysis. *Filosofija. Sociologija*, 35(4), 313–322. <https://doi.org/10.6001/fil-soc.2024.35.4.6>
- Mirfallah Nasiri, S. N., Delazimi, F., & Taheripour, H. (2019). The status of young people who are not in employment, education or training (NEET rate). *Iranian Journal of Official Statistics Studies*, 30(1), 155–172. <http://ijoss.srtc.ac.ir/article-1-326-en.html> (In Persian)
- Özdemir, M. O., Ozcan, K. M., & Üçdoğruk, Ş. (2023). Youth not in employment, education, or training (NEET) in Turkey: A regional analysis. *Ege Akademik Bakis (Ege Academic Review)*, 23(3), 409–426. <https://doi.org/10.21121/eab.1178984>
- Quintini, G., & Martin, S. (2014). *Same same but different: School-to-work transitions in emerging and advanced economies*, 154. <https://dx.doi.org/10.1787/5jzbb2t1rcwc-en>
- Ripamonti, E. (2025). School-to-work transition: Putting non-cognitive skills in context. The case of NEET and suggestions for policy. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 25(2), 335–356. <https://doi.org/10.1007/s10775-023-09635-6>
- Serracant, P. (2014). A brute indicator for a NEET case: Genesis and evolution of a problematic concept and results from an alternative indicator. *Social Indicators Research*, 117, 401–419. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0352-5>
- Seyed Noorani, S. M., Mohammadi, T., & Ezzat, H. A. (2024). Estimating the optimal unemployment rate in Iran with emphasis on inactive and non-student youth. *Stable Economy*, 5(3), 85–105. <https://doi.org/10.22111/sedj.2024.48555.1466> (In Persian)
- Silver, H. (2015). *The contexts of social inclusion*. Available at SSRN 2641272. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2641272>

- Simões, F. (2025). Rural NEETs school-to-work transitions: A conceptual model based on the psychology of working theory. *Journal of Adolescence*, 97(7), 1695–1709. <https://doi.org/10.1002/jad.12534>
- Tanton, C., McDonagh, L., Cabecinha, M., Clifton, S., Geary, R., Rait, G., Saunders, J., Cassell, J., Bonell, C., Mitchell, K., & Mercer, C. (2021). How does the sexual, physical and mental health of young adults not in education, employment or training (NEET) compare to workers and students? *MC Public Health*, 21. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10229-6>
- Yazali, J. (2024). Skill-oriented education for a liberalised economy: The case for India. *Journal Academic Marketing Mysticism Online (JAMMO)*, 15(54), 864–878.
- Zahed, Z., Nasrollahi Zadeh, M., & Mansour, M. (2020). From gender discrimination toward equality and economic growth (A study of developing countries). *Women in Development and Politics*, 18(4), 643–662. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2021.311205.1007897> (In Persian)
- Zanfrini, L., & Giuliani, C. (2023). “Look at me, but better”: The experience of young NEET migrant women between vulnerability and stifled ambitions. *Social Sciences*, 12(2), 1–17. <https://doi.org/10.3390/socsci12020110>